

بررسی فاصله زمانی انجام تحقیق تا انتشار مقالات در مجلات علمی پژوهشی دندانپزشکی کشور دکتر احمد شبیانی^۱، مهندس ناصر ولانی^۲، دکتر لیلا رمضانی^۳، دکتر محسن مهرشادیان^{۴*}، دکتر افشین مراچی^۵، دکتر علی مائری^۶، آزاده فواجوی^۶

۱. استادیار، گروه ارتودنسی، واحد دندانپزشکی، دانشگاه آزاد اسلامی
۲. هیئت علمی، واحد دندانپزشکی، دانشگاه آزاد اسلامی
۳. دندانپزشک عمومی
۴. دانشیار، گروه جراحی فک و صورت، واحد دندانپزشکی، دانشگاه آزاد اسلامی
۵. دانشیار، گروه فارماکولوژی، دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی
۶. مدیر پژوهشی، واحد دندانپزشکی دانشگاه آزاد اسلامی

چکیده

سابقه و هدف: یکی از چالش‌های آسیب‌گذار در کیفیت تحقیقات، طولانی بودن فواصل تحقیق تا اعلام وصول به مجله، تأییدیه و انتشار مقالات است. نظر به عدم اطلاع از وضعیت آن، این تحقیق روی مجلات دارای رتبه علمی پژوهشی دندانپزشکی کشور در سالهای ۱۳۸۴ و ۱۳۸۵ انجام شد.

مواد و روش‌ها: در این مطالعه مقطعی، کلیه مقالات واجد شرایط بر مبنای فواصل زمانی گزارش شده بر حسب ماه تعیین وضعیت گردیدند. حد مجاز فواصل فوق (تاخیر) بر اساس نتایج مطالعه "دلفی" از پژوهشگران و سردبیران مجلات علوم پزشکی تعیین شد به این ترتیب که اگر مدت انجام تحقیق تا اعلام وصول بیش از شش ماه و فاصله بین اعلام وصول تا صدور تاییدیه بیش از شش ماه و فاصله زمانی بین صدور تاییدیه تا انتشار بیش از سه ماه بود، بعنوان تاخیر تلقی شد و نقش نام مجله، رشته تخصصی، تعداد نویسندگان، نوع طراحی، کیفیت منابع (عمر و نوع منبع، تعداد منابع فارسی، کتاب یا مقاله)، سازمان حمایت کننده طرح، بعنوان عوامل مرتبط با تاخیر در زمانهای مورد بررسی با استفاده از آزمون کای دو مورد قضاوت آماری قرار گرفت.

یافته‌ها: طی مدت مورد بررسی، ۵ مجله و تعداد ۴۷۴ مقاله مورد بررسی قرار گرفت. تاخیر در فاصله انجام تحقیق تا اعلام وصول به میزان ۸۵٪، تاخیر از اعلام وصول تا صدور تاییدیه ۵۷/۴٪ و تاخیر از صدور تاییدیه تا انتشار ۱۹/۴٪ بود. بطور کلی در هر سه زمینه فوق ۳۹/۵٪ تاخیر وجود داشت. میزان تاخیر در نوع مجله، منابع قدیمی‌تر و منابع فارسی کمتر وجود داشت ($p < 0/05$).

نتیجه‌گیری: به نظر می‌رسد تاخیر در فواصل مورد بررسی وجود دارد و با توجه به تبعات شناخته شده آن اقدامات لازم برای کاهش فواصل آن ضروری است.

واژگان کلیدی: فاصله زمانی انجام تحقیق تا تهیه مقاله، فاصله زمانی اعلام وصول تا صدور تاییدیه، فاصله زمانی صدور تاییدیه تا

انتشار.

مقدمه

یکی از دغدغه‌ها و نگرانی‌ها در جامعه علمی دندانپزشکی مساله فاصله طولانی تحقیق تا انتشار آن است. فاصله انجام

تحقیق تا انتشار آن را تا ۱۶ ماه (۱/۳۵ سال) گزارش کرده‌اند (۱). هر مقاله پیش از آنکه انتخاب یا رد شود در یک فرایند ارزیابی دقیق قرار می‌گیرد و فاکتورهای ارزیابی از جمله: استانداردهای اساسی نشر مقاله، محتوا، بین‌المللی بودن هیئت تحریریه و نویسندگان و نیز داده‌های زمان‌بندی چاپ و رعایت مقررات نشر در فرایند داوری قرار می‌گیرد (۲). بدیهی است که یک دوره زمانی طولانی برای انتشار یک مقاله از میزان نو

*نویسنده مسئول مکاتبات: دکتر محسن مهرشادیان؛ تهران، خیابان پاسداران، نیستان دهم، واحد دندانپزشکی، دانشگاه آزاد اسلامی؛

پست الکترونیکی: Dr.m.mehrshadian@dentaliau.ir

سوم مشخص شد. با روش دلفی و با رایزنی با سردبیران مجلات پزشکی و دندانپزشکی چنانچه فاصله اول بیشتر از ۶ ماه، فاصله دوم بیشتر از شش ماه و فاصله سوم بیشتر از سه ماه بود، به عنوان تاخیر تلقی شد.

عوامل مرتبط با زمان تاخیر شامل: تعداد نویسندگان، طراحی تحقیق، رشته یا رشته‌های تخصصی، تعداد نویسندگان برای هر مقاله، تعداد منابع فارسی، تعداد منابع لاتین، عمر متوسط منابع و نوع منبع بررسی و ثبت گردید و مقالات از نظر نوع مقاله به ۵ درجه تقسیم‌بندی شدند: مقالات تجربی، همگروهی‌ها، مورد شاهی، توصیفی و مطالعه داده‌های موجود (۱۱). در مورد نقش عمر منابع، تعداد منبع فارسی، تعداد منبع کتاب و بالاخره تعداد نویسندگان مبنای کم و یا زیاد، متوسط آنها ملاک قرار گرفت.

فراوانی تاخیر هر یک از فواصل سه‌گانه را تعیین و نقش عوامل مرتبط با آن به وسیله آزمون دقیق فیشر و یا کای دو مورد قضاوت آماری قرار گرفت.

یافته‌ها

تحقیق روی ۵ مجله دندانپزشکی واجد شرایط: شهید بهشتی، جامعه اسلامی، مشهد، تهران و شیراز با تعداد ۴۷۴ مقاله انجام گرفت. توضیح این که مجله دانشکده دندانپزشکی شیراز از ابتدای سال ۱۳۸۵ دارای رتبه علمی پژوهشی شده است.

در مدت ۲ سال (۱۳۸۴ و ۱۳۸۵)، ۳۶ شماره مجله با تعداد ۴۷۴ مقاله مورد بررسی قرار گرفت. در هر شماره مجله به طور متوسط ۱۳/۲ مقاله منتشر شده است.

توزیع مقالات مورد بررسی بر حسب تاخیر به تفکیک فواصل زمان مورد بررسی در جدول شماره ۱ ارائه شده است. در ۴۵۴ مقاله (۹۵/۸٪) زمان انجام تحقیق آنها نامشخص بود، یعنی نویسندگان مقاله زمان پژوهش خود را اعلام نکرده بودند و یا لاقبل مجله، این فاصله را گزارش نکرده بود. در ۵۶ مقاله (۱۱/۸٪) مجلات تأییدیه مقاله برای انتشار را اعلام نکردند و در مواردی که تأییدیه صادر کرده‌اند در ۵۷/۴٪ تاخیر وجود داشت. پس ۱۹/۴٪ مقالات تاخیر در انتشار داشته‌اند.

در ۴۷۴ مقاله منتشره، در ۲۰ مقاله (۴/۶٪) فاصله زمانی تحقیق تا ارسال به مجله (اعلام وصول) گزارش شده بود و در ۹۵/۴٪ این فاصله گزارش نشده بود یا لاقبل مجله اعلام نکرده بود. از بین این ۲۰ مقاله، ۴۱/۲٪ مربوط به مجله دندانپزشکی شهید بهشتی، ۳۵/۳٪ مجله مشهد و ۲۳/۵٪ مربوط به مجله شیراز بود. از ۲۰ مقاله‌ای که فاصله زمانی انجام تحقیق تا اعلام وصول را اعلام کرده بودند، ۳ مقاله (۱۵٪) تاخیر نداشته

بودن آن می‌کاهد. مجلاتی که میزان فاصله انجام تحقیق تا انتشار مقالات آنها کمتر است از صحت و اعتبار علمی بیشتری برخوردار خواهند بود و مورد استقبال بیشتری قرار می‌گیرند. مطالعات در زمینه تحلیل استنادی مقالات برای اولین بار در سال ۱۹۲۷ به وسیله Grass انجام گرفت. رشته دندانپزشکی در زمره علوم است که با داشتن پژوهش‌های وسیع و متعدد در زمینه‌های مختلف در فواصل زمان کوتاه دچار تغییرات و رشد و تکامل می‌گردد و مقالات آن نیز از این امر مستثنی نیستند (۳). با توجه به اینکه این مجلات، مورد مطالعه عده زیادی از جامعه علمی و پژوهشی کشور قرار می‌گیرند، اگر فاصله زمانی زیادی بین انجام تحقیق تا انتشار مقالات آن وجود داشته باشد، مسلماً به علت این تاخیر زمانی و کهنگی مطالب از تعداد علاقه‌مندان برای استفاده از آنها کاسته خواهد شد. بنابراین یکی از راه‌های پیشنهادی بررسی دقیق یکی دیگر از ابعاد این مجلات یعنی بررسی فاصله زمانی تحقیق تا انتشار آنها است. با توجه به مطالعات موجود بر روی صحت منابع در مقالات پژوهشی در داخل و خارج از کشور (۱۰-۴) و همچنین گزارش خطاها و اشتباهات موجود در آنها و اینکه تاکنون تحقیقی جامع و مشابه در مجلات علمی و پژوهشی دندانپزشکی کشور صورت نگرفته است (۳) و با توجه به کاستی‌های تحقیقات قبلی به شرح آنچه در نگارش بحث مقالات خواهد آمد، در پاسخ به کاستی‌ها و تناقضات انجام شده و عدم اطلاع از وضعیت مجلات علمی پژوهشی دندانپزشکی از نظر فاصله زمانی تحقیق تا انتشار مقالات آنها و عوامل مرتبط با آن تصمیم به انجام این تحقیق بر روی مجلات علمی پژوهشی دندانپزشکی کشور منتشر شده در سالهای ۱۳۸۴ و ۱۳۸۵ گرفتیم.

مواد و روش‌ها

این مطالعه با طراحی مقطعی انجام گرفت. کلیه مقالات مجلات دندانپزشکی که دارای رتبه علمی پژوهشی از کمیسیون بررسی نشریات بودند، مورد بررسی قرار گرفتند. فواصل زمانی انجام تحقیق که علی‌الاصول در آخر مقدمه مقاله و یا در مواد و روش آن مقاله آمده بود، مشخص شد و فاصله آن تا زمان اعلام وصول که در مقالات مجلات پژوهشی آمده است بر حسب ماه تعیین شد (فاصله اول). سپس فاصله زمانی اعلام وصول مقاله تا زمان صدور تأییدیه همان مقاله که در بالای خلاصه مقالات آمده است بر حسب ماه مشخص و به عنوان فاصله دوم تعیین شد. در نهایت فاصله زمانی بین صدور تأییدیه تا زمان انتشار بر حسب ماه مشخص و به عنوان فاصله

۰/۸) (p<). مقالاتی که از زمان اعلام وصول تا صدور تأییدیه تاخیر داشتند با نحوه انتشار فصلنامه و عدم استفاده از بودجه مصوب ارتباط داشتند (p<۰/۰۵).

جدول ۳- توزیع مقالات مورد بررسی بر حسب تاخیر اعلام وصول تا صدور تأییدیه به تفکیک عوامل مرتبط

نتیجه	تأخیر از زمان اعلام وصول تا صدور تأییدیه		عوامل مرتبط
	نداشته (n=۱۷۸)	داشته (n=۲۴۰)	
۰/۰۰۰۵			نام مجله
	۲۲/۵)۴۰	۴۰)۹۶	شهید بهشتی
	۵)۹	۲۱/۳)۵۱	تهران
	۲۳)۴۱	۳۲/۹)۷۹	جامعه اسلامی
	۳۷/۶)۶۷	۵/۴)۱۳	مشهد
۰/۰۰۰۵			نحوه انتشار
	۴۹/۵)۸۸	۵/۹)۱۴	دو فصلنامه
	۵۰/۵)۹۰	۹۴/۱)۲۲۶	فصلنامه
۰/۸			طراحی تحقیق
	۵۳)۹۰	۵۵/۸)۱۳۰	تجربی، کارآزمایی بالینی و تشخیصی
	۴۷)۸۰	۴۴/۲)۱۰۲	توصیفی، تحلیلی
۰/۰۵			استفاده از منابع
	۹/۵)۱۷	۴/۱)۱۰	جدیدتر
	۹۰/۵)۱۶۱	۹۵/۹)۲۳۰	قدیمی‌تر
۰/۰۰۰			تعداد نویسندگان
	۴۶/۶)۸۳	۱۲/۵)۳۰	کم
	۵۳/۴)۹۵	۸۷/۵)۲۱۰	زیاد
۰/۰۰۰			تعداد منابع فارسی
	۵۷/۳)۱۰۲	۲۵/۵)۶۱	زیاد
	۴۲/۷)۷۶	۷۴/۵)۱۷۹	کم
۰/۰۰۰			تعداد منابع کتاب
	۴۶/۶)۸۳	۱۲/۵)۳۰	کم
	۵۳/۴)۹۵	۸۷/۵)۲۱۰	زیاد
۰/۰۰۶			بودجه از محل طرح
	۳۰/۳)۵۴	۲۲)۵۳	داشته
	۶۹/۷)۱۲۴	۷۸)۱۸۷	نداشته

از مقالات مورد بررسی ۵۶ مقاله (۱۱/۸٪) فاصله زمانی تأییدیه تا انتشار را گزارش نکردند و ۴۱۸ مقاله این فاصله را گزارش کردند که در ۸۱ مقاله (۱۹/۴٪) تاخیر وجود داشت. تاخیر فاصله تأییدیه تا زمان انتشار ارتباطی با رشته تخصصی مقاله و نوع طراحی تحقیق نداشت (NS). توزیع مقالات بر حسب تاخیر از زمان تأییدیه تا انتشار به تفکیک سایر عوامل مرتبط در جدول شماره ۴ ارائه شده است. این تاخیر در ارتباط با تعداد منابع کتاب، تعداد نویسندگان، نحوه انتشار مجله و عمر

۰/۸۵٪ تاخیر داشتند. تعداد نویسندگان، منبع و نحوه انتشار مجله (فصلنامه یا دو فصلنامه) نقشی در گزارش تاخیر تا اعلام وصول مقاله نداشتند (p<۰/۲).

توزیع مقالات بر حسب تاخیر در فاصله تحقیق تا نگارش مقاله و به تفکیک نوع طراحی در جدول شماره ۲ ارائه شده است. مقالاتی که از زمان تحقیق تا تدوین مقاله تاخیر داشته ۱۸/۷٪ دارای طراحی تجربی، کارآزمایی بالینی و تشخیصی بودند ولی ۸۱/۳٪ طراحی توصیفی، مورد شاهدی و همگروهی داشتند. بر عکس مقالاتی که تاخیر نداشتند همگی با طراحی تجربی، کارآزمایی بالینی و تشخیصی بودند (p<۰/۰۴).

جدول ۱- توزیع مقالات مورد بررسی بر حسب تاخیر به تفکیک فواصل زمانی مورد مطالعه

فواصل زمانی	تاخیر		جمع
	نداشته	داشته	
انجام تحقیق تا اعلام وصول	۱۵)۳	۸۵)۱۷	۴۷۴
اعلام وصول تا صدور تأییدیه	۴۲/۶)۱۷۸	۵۷/۴)۲۴۰	۴۷۴
صدور تأییدیه تا انتشار	۸۰/۶)۳۳۷	۱۹/۴)۸۱	۴۷۴
جمع	۶۰/۵)۵۱۸	۳۹/۵)۳۳۸	۱۴۲۲

جدول ۲- توزیع مقالات مورد بررسی بر حسب تاخیر از زمان تحقیق تا نگارش مقاله و به تفکیک روش تحقیق

نوع تحقیق	تاخیر از زمان تحقیق تا نگارش	
	نداشته	داشته
تجربی، کارآزمایی بالینی و تشخیصی	۱۸/۷)۳	۳
توصیفی، مورد شاهدی و همگروهی	۸۱/۳)۱۳	۰
جمع	۱۰۰)۱۶	۳

از تعداد ۴۱۸ مقاله‌ای که زمان اعلام وصول مقاله تا صدور تأییدیه آنها مشخص بود، ۵۷/۴٪ از زمان اعلام وصول تا صدور تأییدیه تاخیر داشتند. تاخیر در فاصله زمانی دریافت تا اعلام وصول در مواجهه بیشتری با رشته خاصی از دندانپزشکی نبود (p<۰/۴).

توزیع مقالات بر حسب تاخیر از زمان اعلام وصول تا تأییدیه و به تفکیک عوامل مرتبط در جدول شماره ۳ ارائه شده است. مقالاتی که تاخیر داشتند، بیشتر در مجلات دندانپزشکی شهید بهشتی، تهران و جامعه اسلامی بودند (p<۰/۰۰۰۵). در ضمن چون مجله شیراز در سال ۱۳۸۵ دارای رتبه علمی و پژوهشی شده بود، از قسمت عوامل مرتبط حذف شد. مقالاتی که تاخیر داشتند در مواجهه بیشتری از نوع مطالعه نبودند

همسو است. از نقاط قوت تحقیق ولایی و همکاران، بررسی همه‌جانبه یک مقاله ولی از نقاط ضعف این تحقیق وجود مجلات بدون رتبه علمی پژوهشی در این تحقیق بود. همچنین مقالات آنها فقط در یک مجله دانشگاهی شاید تعمیم‌پذیری کمتری داشته باشد.

در این تحقیق کاستی‌هایی وجود دارد از جمله مقالات مورد بررسی که مربوط به سالهای ۱۳۸۵-۱۳۸۴ بودند و مجله دندانپزشکی شیراز رتبه علمی پژوهشی را نداشته است و تقریباً در ۴۰٪ مقالات مورد مطالعه میزان تاخیر نامشخص بود. از طرف دیگر از جمله جنبه‌ها قوت این تحقیق، مشخص کردن فواصل زمان تاخیر و نیز محدوده تاخیر بود که در این تحقیق به روش دلفی و با رایزنی از سردبیران مجلات، این نقطه برش را تعیین کردیم. از جنبه‌های مثبت دیگر این مقاله تحقیق روی کلیه مجلات دارای رتبه علمی پژوهشی و طی مدت دو سال روی تعداد ۴۷۴ مقاله بود. مثلاً در تحقیق شبیانی‌نیا و همکاران بررسی روی ۱۰۰ مقاله گزارش شده است (۱۱).

تحقیق نشان داد تاخیر از زمان اعلام وصول تا صدور تاییدیه ۵۷/۵٪ بود. به عبارت دیگر از هر ۵ مقاله، ۳ مقاله تاخیر در صدور تاییدیه داشتند. این تاخیر باعث دلسردی پژوهشگران می‌شود به‌خصوص اگر مربوط به پایان‌نامه دستیاران و دانشجویان PhD باشد چراکه بدون صدور تاییدیه مقاله، امکان دفاع وجود ندارد. از طرف دیگر اگر طرح تحقیقاتی مصوب باشد، گزارش پایانی طرح موکول به داشتن تاییدیه چاپ نتایج آن تحقیق است. طولانی شدن فاصله اعلام وصول تا تاییدیه موجب نگرانی پژوهشگران و سازمانهای اعتباردهنده نیز خواهد شد. به هر حال به نظر می‌رسد این مشکل بعلت تاخیر داوران در دریافت مقالات و پاسخ به داوری است. استفاده از سیستم الکترونیکی این مشکل را کمتر خواهد کرد.

یکی دیگر از یافته‌های مهم این تحقیق، تاخیر در صدور تاییدیه تا انتشار بیش از ۳ ماه بود که در حدود ۲۰٪ مقالات با این نقصان مواجه بودند. متأسفانه در بررسی پیشینه تحقیق این فواصل بررسی نشده و یا لاقلاً در دسترس قرار نگرفت تا بتوان مشابهاً و مغایرت‌هایی از آنها گزارش و تفسیر کرد. از طرف دیگر عموماً مجلات کشور با تاخیر چاپ می‌شوند، به همین دلیل اخیراً در سایت کمیسیون نشریات علوم پزشکی کشور آمده است چنانچه مجله‌ای با دو شماره تاخیر چاپ شود، رتبه علمی پژوهشی خود را از دست خواهد داد (۱۲).

تحقیق نشان داد در بعضی از مجلات، مقالات فصلنامه نسبت به دو فصلنامه، مقالاتی که از منابع قدیمی‌تر استفاده کردند،

منابع مقالات نبود ($p < 0/8$) ولی با تعداد زیاد منابع فارسی ارتباط داشت. علاوه بر این مقالات منتشره در مجلات دندانپزشکی شهیدبهشتی و مشهد، دارای زمان تاخیر بیشتری بودند ($p < 0/000$).

جدول ۴- توزیع مقالات مورد بررسی بر حسب صدور تاییدیه تا

عوامل مرتبط	انتشار به تفکیک عوامل مرتبط	
	نداشته (n=۳۳۷)	داشته (n=۸۱)
نتیجه آزمون		
نام مجله		
شهید بهشتی	۲۸/۵)۹۶	۴۹/۴)۴۰
تهران	۱۷/۵)۵۹	۱/۲)۱
جامعه اسلامی	۲۹)۹۸	۲۷/۲)۲۲
مشهد	۱۸/۵)۶۲	۲۲/۲)۱۸
نحوه انتشار		
دو فصلنامه	۲۵)۸۴	۲۳)۱۸
فصلنامه	۷۵)۳۵۳	۷۷)۶۳
استفاده از منابع		
جدیدتر	۶/۵)۲۲	۶/۱)۵
قدیمی‌تر	۹۳/۵)۳۱۵	۹۳/۹)۷۶
تعداد نویسندگان		
کم	۲۸)۹۴	۲۳)۱۹
زیاد	۷۲)۳۴۳	۷۷)۶۲
تعداد منابع فارسی		
زیاد	۲۹)۹۸	۸۰/۲)۶۵
کم	۷۱)۳۳۹	۱۹/۷)۱۶
تعداد منابع کتاب		
کم	۲۸)۹۴	۲۳)۱۹
زیاد	۷۲)۳۴۳	۷۷)۶۲
بودجه از محل طرح		
داشته	۲۹)۹۷	۱۲)۱۰
نداشته	۷۱)۳۴۰	۸۸)۷۱

بحث

این مطالعه نشان داد در ۳۹/۵٪ مقالات، تاخیر انتشار وجود داشته است و کمترین فاصله مربوط به صدور تاییدیه تا انتشار ۱۹/۴٪ بود. تاخیر از زمان اعلام وصول تا انتشار مقاله ۵۷/۴٪ و تاخیر از زمان اجرای تحقیق تا ارسال به مجلات ۸۵٪ بود. در تحقیق ولایی و همکاران تحت عنوان بررسی کمی و کیفی مقالات مجله علمی و پژوهشی دانشگاه علوم پزشکی مازندران، فاصله زمانی انجام مطالعه و انتشار مقاله در دوره اول $1 \pm 1/6$ ، در دوره دوم $1/5 \pm 1/35$ و در دوره سوم $1/3 \pm 1/22$ سال بود (۱) که این میزان با تاخیر ۸۵٪ در مقالات مورد مطالعه،

نتیجه گیری

مسئله فواصل زمانی تحقیق تا انتشار آن طولانی است و جای نگرانی دارد. پژوهش برای بررسی علل آن و اقدامات برای کاهش آن ضروری است.

مقالاتی که منابع فارسی کمی دارند، مقالاتی که منابع آنها بیشتر از کتاب بوده و نیز مقالاتی که از محل بودجه طرح استفاده نکردند، این تاخیر از زمان اعلام وصول تا صدور تأییدیه بیشتر است. این امر احتمالاً از کم‌توجهی در نگارش مقالات عدم پیگیری مجریان ناشی می‌شود.

REFERENCES

۱. ولایی ن، کوثریان م، نصیری ا، موسوی ف. بررسی کمی و کیفی مقالات مجلات علمی- پژوهشی دانشگاه علوم پزشکی مازنداران. نامه، ۱۳۸۵، دوره شانزدهم، شماره ۵۲، صفحات ۱۳۱ تا ۱۳۹.
۲. عرفان‌منش م. ا. بررسی استفاده مقالات منتشر شده در مجله الکترونیکی نما در سال ۱۳۸۵. مجله الکترونیکی پژوهشگاه اطلاعات و مدارک علمی ایران، دوره شماره ۲.
۳. عزیزی ف، رئیس‌زاده ف، زارعی ش، طریقت‌صابر گ، گرزن ر. بررسی کیفیت ذکر منابع در مقالات پژوهشی مجلات علمی- پژوهشی در جمهوری اسلامی ایران. پژوهش در پزشکی ۱۳۸۰، سال ۲۵، شماره ۴، صفحات ۲۴۹ تا ۲۵۵.
4. MCLellan MF, Case LD, Barnett MC. Trust, but verify. The accuracy of references in four anesthesia journals. *Anesthesiology* 1992;77(1):185-8.
5. Doms CA. A survey of reference accuracy in five national dental journals. *J Dent Res* 1989;98:422-44.
6. Kanavakis G, Spinos P, Polychronopoulou A, Eliades T, Papadopoulos MA, Athanasiou AE. Orthodontic journals with impact factors in perspective: trend the type of articles and authorship characteristics. *Am J Orthod Dentofacial Orthop*. 2006;130(4):516-22.
7. Asano M, Mikava K, Nishina K, Maekawa N, Obara H. Improvement of the accuracy of references in the Canadian journal of Anaesthesia. *Can J Anaesthesiol* 1995;42(5):370-2.
8. Hansen ME, McIntire DD. Reference citation in radiology: accuracy and appropriateness of use two major journals. *Am J Roentgenol*. 1994;163(3):719-23.
9. Aronsky DM, Ransom J, Robinson K. Accuracy of references in five biomedical informatics journals. *Am J Obstet Gynecol* 2004;177:973-75.
10. Jackson K, Porrino JA, Tan V, Daluiski A. Reference accuracy in the journal of hand surgery. *J Hand Surg* 2003; 28A:377-80.
۱۱. شیبانی‌نیا ا، ولایی ن، محمدصادقی ش، عزیزی ف. بررسی میزان صحت نگارش مقالات و مجلات علمی پژوهشی دندانپزشکی کشور در سال ۱۳۸۵. پژوهش در پزشکی ۱۳۸۸، دوره ۳۳، شماره بهار: صفحات ۵ تا ۱۱.
۱۲. وزارت بهداشت. دبیرخانه کمیسیون نشریات علوم پزشکی کشور. گزارش رتبه بندی نشریات مصوب علوم پزشکی کشور مورخه ۸۸/۵/۱۵.